

Kiertomatka kotimaisen kasvatussosiologian ja aikuiskasvatuksen kentillä

Jauhiainen, Arto, Kivirauma, Joel & Kinnari, Heikki (toim.) (2018). Koulutus hallinnassa. Juhlakirja professori Heikki Silvennoisen täyttäessä 60 vuotta 23.2.2018. Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja A:2016. 497 sivua.

KOULUTUS HALLINNASSA on työtovereiden lahja 60-vuotta täyttäneelle professori Heikki Silvennoiselle. Kirjoittajia on 26. He ovat niin Turun yliopiston tutkijoita kuin muiden kotimaisen kasvatustutkimuksen yksiköiden edustajia.

Teoksen lähtökohdat kytkeytyvät yhtäältä sivistyksen merkitykseen satavuotisen Suomen rakentamisessa ja toisaalta nykyiseen globaalin talouskriisin jälkeiseen aikaan, jossa sivistyspoliittiset lähtökohdat ovat tulleet uhanalaisiksi.

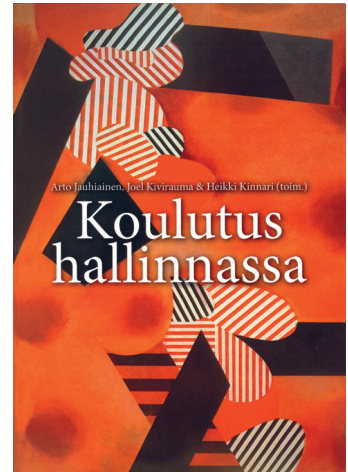
Lukijalle viritetään lupaus tustua laaja-alaisesti kriittisen kasvatustutkimuksen, -sosiologian ja aikuiskasvatustieteen ajankohtaisiin keskusteluihin. Kirja lunastaa pitkälti lupauksensa, mutta heikkouksiakin löytyy.

Teoksessa on johdannon lisäksi 17 lukua, jotka jäsenyvät viiteen temaattiseen osaan. Johdannon mainio historiaan sidottu kuvaus Silvennoisen urasta

purkaa koulutuspolitiikan odotuksia rivakasta ja suoraviivaisesta etenemisestä akateemisella opintopolulla ja käy siksi hyödyllisestä esimerkistä nuorille.

HALLINTA JA HIERARKIAT KOULUTUKSESSA JA TYÖELÄMÄSSÄ

Ensimmäisen, koulutuksen hallintaa käsittelevän osan avaavat Antti Saaren ja Heikki Kinnarin artikkelit elinikäisen oppijan diskursiivisen rakentamisen käänteistä. Saari vie elinikäisen oppimisen hallinnan analyysia oivaltavasti eteenpäin tarkastelemalla sitä nykyisellä talouskurin ja niukkuuden aikakaudella. Aikaamme leimaavat uudenlaiset moraaliset painotukset, ennen kaikkea yksilöiden vastuuttaminen opintoja koskevien sijoitustensa kannattavuudesta. Kinnari operoi samalla kentällä Saaren artikkelia epäselvemmäksi jäävässä EU-politiikkaan ankkuroituvassa tarkastelussa.

Taina Saarinen valottaa monipuolisiin aineistoihin pohjaavassa koosteessaan kieliulottuvuutta, kieli-ideologioita ja niiden rakentamia hierarkioita ja jännitteitä korkeakoulutuksen kansainvälistymisen kontekstissa.

YHTEISKUNNALLISIA JAKOJA

Toinen, yhteiskunnallisia jakoja ja hierarkioita tarkasteleva osa liikkuu laajalla kentällä varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Sevcan Hakyemez-Paulin ja Päivi Pihlajan kyselytutkimus äitien ja isien päivähoitoon osallistumisesta ja sitoutumisesta valottaa sekä yllättävän vähäisiä eroja sukupuolten välillä osallistumisessa että edelleen sukupuolittuneita käytäntöjä kodin ja työn rajapinnoilla.

Mira Kalalahti ja Janne Varjo tarkastelevat yhtenäistä peruskoulutusta kannattelevia luottamuksen hyviä kehii ja arvioivat potentiaalisia huonoja kehii, joiden myötä eriytyminen voi koulukentällä saada tilaa universalisti-

**AIKAAMME LEIMAAVAT
UUDENLAISET MORAALISET
PAINOTUKSET.**

KOULUTUSPOLITIikka EI TUNNISTA TUNNISTA OPISKELUAIKAISEN TYÖSSÄKÄYNNIN ARVOA.

sen mallin laajasta kannatuksesta huolimatta.

Tuomas Zacheus ja Joel Kivirauma nostavat maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulutussiirtymien analyysissään esiin ”realismin opettamisen” liiankin toiveikkaiksi nähyille nuorille ja heidän perheilleen. Tavoitteiden ja todellisuuden ristiriidan ratkaisemiseksi kirjoittajat tarjoavat ohjauksen vahvistamista näille ryhmille.

Arto Jauhiainen ja Hanna Nori tarkastelevat erilaisista taustoista tulevien maisteri- ja tohtoriopiskelijoiden paikantumista ryhmiin tai tyyppeihin. He alleviivaavat nykyisen korkeakoulupolitiikan ihanteista poikkeavien opiskelijoiden, kuten toisen mahdollisuuden käyttäjien, huomioimista.

Annukka Jauhiainen ja Anne Laiho tarttuvat tutkimuskatsauksessaan aikuis- ja korkeakoulututkimuksen kentällä yhä vähän käsiteltyyn mieskysymykseen. He keskittyvät miesten ”ainokaisuuden” merkityksiin vahvasti segregoituneella kasvatusalalla.

TYÖELÄMÄN KYSYMYKSET

Kolmannen, työelämäkysymykseen keskittyvän osan avaavat Tero Järvinen ja Markku Vantta- ja tarkastelullaan koulutuksen ja työelämän nivelvaiheista. Heidän mukaansa opiskeluaikaisen työs-

säkäynnin arvoa ei nykyisessä nopeaa valmistumista korostavassa koulutuspolitiikassa tunnisteta. Kristiina Ojala ja Nina Haltia raportoivat tuloksia ammattikorkeakoulun ylempien ja avoimien aikuiskoulutusmuotojen koetuista hyödyistä. He vaativat hyötyjen näkemistä suoraviivaisia uranäkö-kulmia monipuolisemmin.

Anu Järvensivu tarkastelee pelillistämisen tuoretta ilmiötä. Hän tuo esiin sen, että pelillistäminen ei vielä istu luontevasti työelämään, mutta sen potentiaaliakin tunnistetaan. Jäimme hieman kaipaamaan työelämäpelien konkretisointia.

Pertti Laine jäsentää työelämän koulutuksen käytäntöjen, käsitteiden ja pedagogiikan kehittymistä 1970-luvulta eteenpäin. Esimerkeistä lukijalle piirtyy kuva siitä, kuinka kurseista on siirrytty innovaatiotoimintaan.

ARVIOINTI JA KOULUTUSPOLITIikka

Neljännän, arviointia ja koulutuspolitiikkaa koskevan osan avaa Heikki K. Laitinen painotetun hallinnollisella tarkastelulla koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin kehittymisestä Suomessa. Päivi Atjonen ja Sanna Niukko analysoivat kiintoisasti kolmen yliopiston viime vuosien kasvatustieteellisiä väitöskirjoja. Artikkelista

hahmottuu kuva alan ylimpien opinnäytteiden hämmästyttävä kirjavuus, mikä virittää kysymyksiä ohjauksen laadusta ja väittelijöiden tasapuolisesta kohtelusta.

Hannu Simolan tutkimus peruskoulun opettajien koulutuspoliittisista näkökulmista on sinällään merkittävä, mutta 2000-luvun alussa tehtyihin analyyseihin pohjaava artikkeli jää valitettavasti tuomatta tähän päivään.

MENNEISYYDESTÄ TÄHÄN PÄIVÄÄN

Viides osa käsittelee kasvatustieteologian ja aikuiskasvatustieteen historiaa ja nykytilaa. Risto Rinne kuvaa kotimaisen kasvatustieteologian kentän ja verkostojen kehitystä.

Teoksen päättävä Karin Flanderin ja Päivi Siivosen artikkeli pureutuu häpeään, jota aikuiskasvatustieteilijöiden oletetaan kokevan. Kirjoittajat lähtevät liikkeelle oletuksesta, että aikuiskasvatustiede herättää jopa tietynlaista huvittuneisuutta muissa tieteilijöissä. He käyvät läpi alan käsittehistoriaa ja ennakoivat tulevaa omalla käsite-ehdotelmallaan, alaiskasvatus-termillä. Se linkittää päätösartikkelin kirjan kriittisiin ja hallinnan tutkimuksellisiin lähtökohtiin.

KATTAVA MUTTA PAIKOIN EPÄTASAINEN KATSAUS

Teoksen nimi, *Koulutus hallinnassa*, viittaa Silvennoisen väitöskirjaan *Koulutus marginalisaation hallintana* (2002). Sisällöllisesti teos heijastelee Silvennoisen uraa ja laaja-alaisia tutkimuksellisia kiinnostuksen kohteita.

Sen vahvuuksia ovat tuoreet avaukset, tarttuminen tämän päivän kysymyksiin kriittisestä näkökulmasta ja rohkea koulutuspolitiikan kommentointi. Teos kuljettaa lukijaansa kasvatuksen ja koulutuksen kentillä väistämättä koulutuspoliittisen keskustelun katvealueita. Samalla se tarjoaa laadukkaita tietopuolisia katsauksia.

Juhlakirja on kattava katsaus ja ehdottomasti paikallaan. Teoksen pienet haasteet koskevat lähinnä temaattista yhtenäisyyttä,

joka on joissain osissa saavutettu toisia paremmin. Mukana on jokunen keskeneräisen olinen artikkeli, joissa toimitustyö olisi ollut paikallaan. Yksi ongelma on, että kaikki artikkelit eivät vastaa johdantoluvun herättämiin odotuksiin.

Rinteen sekä Filanderin ja Siivosen puheenvuorot liittävät teoksen metakeskusteluun kasvatussosiologian ja aikuiskasvatustieteen tilasta. Ne tarjoavat alojen opiskelijoille, tutkijoille ja muille toimijoille aineksia identiteettityöhön ja paikantumiseen tieteenalan perinteisiin.

Monien selkeästi kirjoitettujen artikkeleiden ansiosta teos on suositeltavaa luettavaa tieteenalojen akateemisten toimijoiden ohella käytännön kasvatusalun asiantuntijoille. Suosittelemme teosta myös opetuskäyttöön aikuiskasvatustieteen opintojaksoille.

ERJA LAAKKONEN
KT, FM, yliopistonlehtori
Itä-Suomen yliopisto

TONI KOSONEN
YTT, KM, tutkijatohtori
Itä-Suomen yliopisto

Tutkimustieto kuuluu kaikille!

Nyt voit lukea Aikuiskasvatusta verkossa ilmaiseksi
heti, kun tuorein numero on ilmestynyt.

Klikkaa osoitteeseen
<https://journal.fi/aikuiskasvatus>

Aikuiskasvatus – tiedelehtesi verkossa.